Należytość pocztowa opłacona ryczałtem
Nr. 65 Kraków, środa 19 marca 1924 roku Rok II

KURJER WIECZORNY

wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt
Naczelny redaktor: **Konstanty Srokowski**

Redakcja:	Prenumerata	Ceny ogłoszeń	Administracja:
ulica Dunajewskiego Nr. 4 Telefon Nr. 4490 Konto czekowe P. K. O. Nr 152670	Prenumerata miesięczna bez odnoszenia 5,500.000 Mk, z odnoszeniem lub przesyłką pocztową 6,000.000 Mkp. Zagranicą miesięcznie 12.000.000 Mkp. Cena numeru **250.000 M.**	Ceny ogłoszeń za 1 wiersz milimetrowy: Zwykłe złp. 0·10. — Nadesłane złp. 0·30. Po kronice złp. 0·35. — Na pierwszej stronie, w tekście i między giełdami złp. 0·45. Ogłoszenia zamiejscowe 50% drożej. — Ogłoszenia zagraniczne 100% droższe. — Ceny powyższe obowiązują od dnia zmiany w nagłówku.	**ulica Dunajewskiego Nr. 5** Telefon Nr. 1310 Konto czekowe P. K. O. Nr 152670

Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty. — **1 złoty polski = 1,800.000 Mkp.**

Frank waloryzacyjny na 19-go marca wynosi 1,800.000 Mkp.

Zmiana

Kraków, 18 marca.

Ciężkie przesilenie walutowe, które w ostatnich czasach przebyła Francja, przekonało wreszcie jej sfery rządzące o tem, o czem wszyscy ludzie, niezaślepieni wiarą we wszechmoc bagnetu, wiedzieli od dawna, mianowicie, że metody, które wobec Niemiec zastosował Poincare, zrujnują je wprawdzie na długie lata, lecz także zrujnują samą Francję, bo nie dadzą jej reparacyj nawet takich, jakie się jej z tytułu poniesionych przez nią rzeczywistych szkód słusznie należą.

Wytworzyła się zupełnie paradoksalna sytuacja, że zniszczone i zgnębione Niemcy stworzyły sobie po okresie nigdzie dotąd niewidzianej dewaluacji, sztuczny wprawdzie, ale pełnowartościowy pieniądz, gdy frank francuski zaczął nagle gwałtownie spadać i tylko w ostatnich dniach heroicznymi wysiłkami udało się ten jego przyspieszony ruch ku dołowi powstrzymać, oby na stałe.

Polityka Poincarego nie dawszy Francji upragnionych odszkodowań, przyniosła jej wyraźne osamotnienie w sferze wielkich mocarstw, wewnątrz zaś stworzyła grunt dla dojrzewającego przesilenia politycznego. Ani drobnomieszczanin bowiem, ani chłop francuski, zapewniani przez pięć lat, że Niemiec wszystko zapłaci, nie mogą i nie chcą spokojnie godzić się z faktem, że pewnego dnia stawia się ich przed alternatywą: albo płacić nowe ogromne podatki, albo dopuścić do inflacji franka i jego dewaluacji.

Nic też dziwnego, że od jakichś dwóch tygodni w oficjalnej polityce francuskiej w kwestjach reparacyj, stosunku do Anglji i do Ligi narodów wieje wiatr zasadniczo inny, niż dotychczas. Na pochwałę rozumu politycznego Poincarego, Milleranda i wszystkich grupujących się koło nich innych polityków potrzeba stwierdzić, że nie wahali się oni wysnuć logicznych wniosków z rezultatów swojej dotychczasowej polityki i... szukają wyraźnie nowych dróg i nowych metod.

Zmiana ta dokonuje się oczywiście powoli i nieznacznie, nie mniej jednak wyraźnie. Zaniechanie polityki, obliczonej na rozbicie jedności państwowej Niemiec i tworzenie pod protektoratem francuskim odrębnych państewek nadreńskich, tudzież znaczne złagodzenie metod polityki okupacyjnej w Zagłębiu Ruhry stanowią wstęp do omawianej zmiany.

W oczekiwaniu na ostateczne orzeczenie komisyj znawców, badających zdolność płatniczą Niemiec i sposoby, jakimi reparacje mogłyby być najłatwiej spłacone, Francja prowadzi nieobowiązujące wprawdzie lecz nie mniej energiczne rokowania z Anglją w sprawie ostatecznego rozwiązania problemu reparacyj i wszystkich związanych z nim kwestyj.

Paryski korespondent „Daily Heralda“, który dzisiaj jest głównym półoficjalnym dziennikiem angielskim, donosi z najlepszych, jak zapewnia, źródeł, że minimalne żądania Francji w tych sprawach przedstawiają się następująco.

1. Francja otrzyma znaczną zaliczkę na reparacje.

2. Długi wojenne Francji zostaną skreślone w zamian za serję bonów C. z pierwotnego preliminarza reparacyj niemieckich.

3. Reparacje objęte serjami bonów A. i B. w sumie 50 miljardów zostaną zredukowane o jedną trzecią, więc do sumy 33 miljardów marek złotych, z których Francja otrzyma 26 miljardów.

4. Nominalna okupacja Zagłębia Ruhry będzie utrzymana aż do uiszczenia się Niemiec ze wszystkich zobowiązań.

5. Niemcy będą dalej dostarczali węgla reparacyjnego wedle norm dotychczasowych.

Co się tyczy zabezpieczeń militarnych, to Poincare gotów wyrzec się wszystkich konwencyj militarnych pod warunkiem, że sztaby generalne francuski i angielski będą pozostawały ze sobą w stałym kontakcie.

Największą trudność — jak zapewnia „Daily Herald“ — stanowi żądanie Francji, aby Polsce i Czechosłowacji była zapewniona nietykalność. Pod tym względem gabinet paryski postawił dwie propozycje. W jednej z nich przewiduje, że w razie napadu Niemiec na Polskę lub Czechosłowację Liga narodów weźmie te państwa pod swoją skuteczną i czynną opiekę. W drugiej zaś podaje taką formułę, że w razie, gdyby Francja pospieszyła na pomoc napadniętym przez Niemcy Polsce i Czechosłowacji, Anglja ze swej strony zagwarantowałaby Francji integralność jej terytorjum w dzisiejszych granicach.

Jak wynika z powyższych informacyj stanowisko rządu paryskiego uległo takiej ewolucji, która pozwala przypuszczać, że sprawa reparacyj i zabezpieczeń ruszywszy niebawem z martwego punktu, w niedalekiej przyszłości będzie ostatecznie rozwiązana.

Idem.

Djarjusz z dnia 18-go marca

— Powstańcy litewscy niepokoją w ostatnim czasie terytorjum polskie, zwłaszcza w powiecie augustowskim. Na niedzielnem posiedzeniu komitetu politycz. Rady ministrów postanowiono wszelkie usiłowania przekroczenia granicy czy też innych ruchów prowokacyjnych ze strony litewskiej traktować jako najście zwykłych band.

— Dzisiaj odbędzie się ostatnie posiedzenie podkomisji budżetowej do rozpatrzenia gospodarki w zakładach żyrardowskich w celu ustalenia wniosków na plenum komisji. Poseł Pączek z PPS. domaga się w swoim wniosku pociągnięcia do odpowiedzialności cywilnej b. ministra skarbu Kucharskiego na tle afery żyrardowskiej.

— Jak donoszą ze Lwowa, aresztowano tam poruczn. W. Haukego, który zastrzelił swego czasu w sprzeczce w pociągu kupca złoczowskiego A. Linskera. Porucznik Hauke będzie oskarżony o zabójstwo.

— Wskutek ponownych śnieżyc w okręgu kolejowym dyrekcji radomskiej ruch pociągów został zatamowany. Na linji Włodzimierz Wołyński — Zawady ugrzęzły w śniegu 2 pociągi osobowe i 1 towarowy.

— W czasie pobytu delegacji polskiej w Wiedniu omawiano między innymi sprawę bezpośredniej komunikacji lotniczej między Warszawą a Wiedniem przez Kraków, oraz między Wiedniem a Lwowem, również przez Kraków.

— Premier angielski Macdonald oświadczył onegdaj w Izbie gmin w odpowiedzi na pismo z Watykanu, w którem papież zwraca się do premiera angielskiego o użycie wpływów swoich w celu wyjednania u rządu sowieckiego zmiany postępowania wobec arcybiskupa Cieplaka i 12 innych księży katolickich, że rząd angielski nie może oficjalnie interweniować w tym wypadku. Jeżeli tylko nadejdzie odpowiednia sposobność, rząd angielski nie omieszka w drodze nieoficjalnej poczynić u rządu sowieckiego odpowiednich kroków w celu uwolnienia księży katolickich.

— Szwedzki minister spraw zagranicznych wręczył 15 b. m. rosyjskiemu zastępcy notę zawierającą uznanie de iure rządu sowietów przez Szwecję. Równocześnie podpisano układ handlowy między Rosją a Szwecją.

— W Anglji zanosi się na poważny strajk górniczy. Przedstawiciele górników odrzucili propozycje przedstawicieli pracodawców, którzy godzili się na podwyższenie zarobków o 30 proc. ponad zarobki przedwojenne, górnicy żądali podwyżki 40 procent.

— Śledztwo, prowadzone przez komisję amerykańskiego senatu w sprawie naftowej, komplikuje się coraz bardziej. Obecnie senat ma do zbadania 83 spraw z tego zakresu, przyczem każda z nich budzi senzację.

— Onegdaj rozpoczęła się w Rzymie konferencja przedstawicieli Watykanu i reprezentantów rządu

włoskiego, w sprawie zakończenia trwającego od 55 lat konfliktu między Papieżem a rządem włoskim.

— W związku z wyznaczonemi na 4 maja wyborami niemieckimi, zwrócił się rząd niemiecki do aljanckiej komisji Nadreńskiej w sprawie zapewnienia wolności wyborów na terenach okupowanych.

— Minister Kolei powołał do życia komisję organizacyjną, która ma opracować projekt zorganizowania P. K. P. na zasadzie przedsiębiorstwa handlowego.

— Minister spraw wojskowych generał Sikorski wyjechał w dniu wczorajszym w podróż inspekcyjną na kresy wschodnie.

— Dnia 14-go b. m. na linji kolejowej Wilno-Dźwińsk, pomiędzy stacjami Dukszty i Ignalino na torze kolejowym niewykryci sprawcy podłożyli bombę. Dzięki przypadkowi bomba nie eksplodowała.

— W Mińsku litewskim otwarto sowiecki zjazd białoruski. Na zjeździe przemawiał w języku polskim Dąbal. Mowa Dąbala była stekiem obelg i napaści na Polskę.

— W uznaniu wielkich zasług d'Anunzia, położonych zarówno podczas wojny, jak i w czasie pokoju, król nadał mu tytuł księcia Montenevoso.

TELEGRAMY

z 18 marca 1924

Gdańsk a Liga Narodów

Gdańsk. (AW) Prasa niemiecka w Gdańsku nie przestaje w dalszym ciągu atakować **Rady Ligi narodów za odroczenie spraw gdańskich.** Dzisiejsze „Danziger Neueste Nachrichten" w korespondencji z Genewy nazywają ostatnie posiedzenie Rady Ligi Narodów „Rekordem w niezałatwieniu najżywotniejszych spraw gdańskich". Oczywista, dziennik powraca znów do zarzutów, że Rada kierowała się w tym wypadku względami politycznemi, pomijając rzeczowe. Dziennik wyraża wreszcie niezadowolenie pod adresem Wysokiego Komisarza Ligi Narodów w Gdańsku **Macdonalda, że nie** poparł on na posiedzeniu Rady Ligi przezydenta **Sahma** w jego walce o sprawy Gdańska.

Według doniesień prasy prezydent **Sahm powraca z Genewy dopiero po świętach Wielkanocnych.** Przedłużenie nieobecności prezydenta Sahma stać ma w związku z urlopem zdrowotnym.

Prasa gdańska o polskiej polityce wywozowej

Gdańsk. (AW) „Danziger Rundschau" w artykule pod tytułem: „Gdańsko-Polska polityka wywozowa „pisze" ostatnie zarządzenia wskazują na to, iż rząd polski postanowił **ożywić obrót towarowy** przez obniżenie cen frachtów dla poszczególnych towarów: jak drzewa, węgla, kartofli i produktów naftowych.

Dziennik stwierdza, że zniżki taryfowe dla transportów drzewa, węgla i nafty stanowią pierwszorzędny przywilej dla Gdańska z tego względu, że jedynie Gdańsk ma bezpośredni kontakt z kolejami polskimi, co pozwala na znaczne oszczędności frachtowe.

Delegat „wniesztorgu" w Łodzi

Łódź, (AW). W Łodzi był w tych dniach delegat urzędu handlu zagranicznego związków republik sowieckich (wniesztorg) **Rydzyński** w celu zaznajomienia się z rynkiem łódzkim celem poczynienia większych **zamówień na towary włókiennicze.** Zamówienia w ostatecznej formie nie zostały jeszcze poczynione. Delegat wniesztorgu zapowiedział jednak nadesłanie pisemnych zamówień w końcu kwietnia.

Ruch strajkowy w portach niemieckich

Gdańsk. W **Hamburgu** zastrajkowali ponownie robotnicy portowi. Podłożem konfliktu jest nieuwzględnienie ekonomicznych postulatów robotników.

Ruch strajkowy objął również szereg **północnych portów niemieckich.** I tak w **Bremie i Szczecinie** toczą się pertraktacje z reprezentantami robotników, którzy w razie nieuwzględnienia ich życzeń w sprawie podwyżki płac, grożą przystąpieniem do strajku.

Gdańsk ruchem strajkowym nie jest objęty.

O rewizję polityki reparacyjnej Francji

Paryż, (tel. wł.). Leon Blum, publicysta mający w sferach finansowych Francji ustalony autorytet pisze w „Populaire" o ostatniej zwyżce franka: „Rząd zdecydował się wreszcie na krok, jaki dorадził mu deputowany Auriol jeszcze przed 4 tygodniami — to znaczy zwrócił się o pomoc do Banku Francji, który posiada zagranicą większy kredyt, niżeli Poincare. Bank Francji ze swej strony zwrócił się do amerykańskich i angielskich banków, z którymi utrzymuje stosunki i uzyskał od nich pożyczki, konieczne dla powstrzymania spadku franka. Rzucono na rynek pieniężny znaczne ilości funtów i dolarów, co oczywiście pociągnęło za sobą spadek obcych walut". Blum zapytuje następnie pod jakiemi warunkami uzyskano pożyczki zagraniczne i wyraża przypuszczenie, że przypuszczalnie, dzięki zastawowi części rezerw złota Banku Francji, z wszelką pewnością jednak dzięki przyrzeczeniu, że rząd francuski wreszcie skonkretyzuje swój program reparacyjny. Wydarzenia ostatnich dni wskazują, że rząd francuski bez pomocy aliantów nie potrafiłby się uporać z trudnościami finansowemi. Anglja i Ameryka udowodniły Francji, że mimo okupacji Ruhry nie jest zdolną oprzeć się na własnych siłach. Musimy — pisze wkońcu Blum — zrezygnować z obszaru Ruhry, stoimy bowiem przed alternatywą: albo frank, albo zagłębie Ruhry.

Frank zwyżkuje dalej

Zurych. (K). Frank francuski zwyżkuje w dalszym ciągu, chociaż w tempie nieco wolniejszym jak onegdaj. Wczoraj podniósł się na 28 cent. szw., rząd francuski dąży zaś, by osiągnął 30.

Opieczętowanie składów benzyny w Czechach

Praga (K) Ministerstwo Obrony Narodowej nakazało **opieczętować** wszystkie składy benzyny w całej Czecho-Słowacji. Prasa opozycyjna twierdzi, że cały przebieg śledztwa wskazuje, że rząd czeski tuszuje sprawę.

Gen. Wrangel zostaje w Jugosławji

Belgrad. (AW.) Według doniesień „Breme" generał **Wrangel** pozostaje nadal ze swojem otoczeniem w Jugosławji.

Zamach sarajewski w świetle prawdy

Dopiero teraz odsłania się prawdziwy obraz tego dramatycznego splotu czynników i motywów, z których wynikł zamach sarajewski na arcyksięcia Franciszka Ferdynanda i jego żonę. Rząd austrjacki ustaliwszy raz wersję, odpowiadającą jego widokom politycznym, trzymał się jej potem uporczywie, wskutek czego w całej środkowej Europie utrzymuje się do dziś ta właśnie stara austrjacka oficjalna wersja pod wieloma względami sprzeczna z istotnym stanem rzeczy.

Po stronie serbskiej wkrótce po zakończeniu wojny zabrano się do rozświetlenia rzeczywistych motywów i czynników działających w tragedji sarajewskiej. Osiągnięte w tej mierze rezultaty dają o wiele pełniejszy jej obraz niż wersja austrjacka.

W swej pracy: „Zamordowanie arcyksięcia Franciszka Ferdynanda" prof. Stanojevic twierdzi, że w zamachu brały udział trzy grupy; grupa młodzieży narodowej Bośnji, oficerzy belgradzcy i austrjacko-węgierscy politycy. Autor zajął się tylko rozpatrzeniem działalności konspiracyjnej grupy oficerskiej. Obecnie przynosi belgradzkie pismo: „Politica" serję artykułów pióra Bożywoja Jevtica, zwolennika rewolucyjnego ruchu młodzieży, informujących szczegółowo o roli, jaką ta grupa odegrała w wypadkach brzemiennych w tak doniosłe następstwa.

Należy przypomnieć, że starsze pokolenie Bośnji i Hercegowiny prowadziło legalną walkę o samorząd kraju, wyrażającą się w uporczywem żądaniu autonomji kościoła i szkoły, oraz serbskiego sztandaru narodowego. Ale w wieku XX wystąpiły na widownię zastępy młodzieży, która rozszerzywszy swe horyzonty na uniwersytetach Wiednia i Pragi, nadała dążnościom narodowościowym podstawę szerszą i trwalszą.

Aneksja w r. 1908 oznacza dla Bośnji i Hercegowiny datę przełomową, która rozszczepiła społeczeństwo na obóz starych i młodych. Gdy pierwsi widzieli w konstytucji z r. 1910 pierwszy krok do urzeczywistnienia swych dążeń i z zapałem oddawali się pracy w sejmie, młodzi z lekceważeniem patrzyli na tę działalność pokojową, organizując się w liczne tajne związki rewolucyjne.

Przez długi czas Serbja nie wywierała bezpośredniego wpływu na ten ruch konspiracyjny, lecz pierwsza wojna bałkańska zdobyła jej gorące sympatje wszystkich południowych Słowian. Najenergiczniejsi członkowie rewolucyjnych grup młodzieży bośniackiej brali udział w wojnie wyzwoleńczej przeciw Turkom, a w Belgradzie skupiali się zwolna emigranci z Bośnji, polityczni działacze, wydaleni gimnaziści, fantaści młodociani, wszyscy o rozpalonych głowach i pustych żołądkach. W atmosferze niesłychanego podniecenia, niepokoju i wyczekiwania chwili sposobnej, młodzież zakonspirowana, wzorując się na rewolucjonistach rosyjskich przejęła od nich hasło „czynu jednostkowego". Już w r. 1910 Zerajic strzelił do namiestnika kraju Varesanina, poczem drugą kulą sobie odebrał życie. Przykład podziałał zaraźliwie, bo już w r. 1913 jedno z tajnych kół wydało wyrok śmierci na gubernatora wojskowego Potiorka. Wyrok ten nie został jednak wykonany, gdyż Danilo Ilic, na którego padł los spełnienia krwawego czynu, jako wyznawca zasad „Narodny Odbrany" odrzucał wszelki „czyn jednostkowy".

Gdy jednak w marcu 1914 r. „Srbobran" pisy

Dzień dobry!

Cztery wierszyki w rymy związane
Jeden na drugim lub na przemianę,
Rytm, co młotami w uszach nie dudni,
Przeczytać łatwo — napisać trudniej. Kr.

KRONIKA

Kraków, 13 marca

Sprawa ceł w złocie

W myśl memorjału wniesionego do min. skarbu katowickiej Izby Handlowej Min. Skarbu wykreśliło z „listy złotej" materjały ze szkła. Co do innych towarów, co do których katowicka Izba Handlowa domagała się zniesienia obowiązku uiszczania opłat celnych w złocie, ministerstwo nie przychyliło się do życzeń sfer przemysłowych i handlowych, motywując swoją odmowę tem, że sprawa zaopatrywania się w momenty złote nie przedstawia dla importerów trudności. Wniosek ten wyciągnęło ministerstwo ze znacznych wpływów efektywnego złota i niezmienionych kursów monet złotych na giełdzie.

Obrót złotem nie jest niczem skrępowany, i nie podlega żadnym zakazom.

KIEROWNICTWO DZIAŁU GOSPODARCZEGO naszego pisma objął p. dr. **Ferdynand Zweig**, znany ekonomista i autor szeregu cennych prac z zakresu zarówno teoretycznej jak praktycznej ekonomji.

STAN WODY NA WIŚLE I DOPŁYWACH. Stan wody na Wiśle wykazuje podniesienie się poziomu wody o 39 cm. ponad normę, na Sole 13 cm. ponad stan normalny, na Dunajcu 20 cm. Na Sanie pod Przemyślem poziom wody wynosi 43 cm. ponad stan normalny, woda płynie po lodzie grubości 57 cm.

UROCZYSTA AKADEMJA ku uczczeniu Imienin marszałka Józefa Piłsudskiego odbędzie się w Starym Teatrze w niedzielę 23 bm. o godz. 11 przed poł. z następującym programem: 1) Chór. 2) Zagajenie — prof. Bolesław Pochmarski. 3) Deklamacja — p. Buczyńska Helena, art. teatru im. Słowackiego. 4) Chór. 5) Przemówienie — poseł Bogusław Miedziński. 6) Deklamacja — Tadeusz Białkowski, art. teatru im. Słowackiego. 7) Odczytanie adresu do marszałka Piłsudskiego. Zaproszeń osobnych wysyłać się nie będzie. — Bilety są do nabycia w księgarni WPana Krzyżanowskiego Rynek A—B.

Z RADY MIASTA KRAKOWA. Wczorajsze posiedzenie Rady miejskiej rozpoczęło się odczytaniem szeregu interpelacyj m. in. interpelacji rm. Ostrowskiego w sprawie wprowadzenia w życie fundacji Chronowskiego i zabezpieczenia pretensji gminy do „Grand-hotelu", interpelacje klubu PPS w sprawie drożyzny i aprowizacji miasta oraz zajścia w kawiarni „Teatralnej", oraz wniosku rm. Kosobudzkiego o budowę kolei Kraków—Miechów. Następnie uchwalono podatek lokatorski według nowych stawek proponowanych przez sekcję II. i III. oraz nowe stawki podatku wodociągowego. — Wreszcie Rada miejska uchwaliła subskrybować 500 sztuk akcyj Banku Polskiego w ten sposób, że 200 sztuk zostanie zakupione z funduszu miejskiego, zaś resztę akcyj zakupią zakłady miejskie. Po uchwaleniu sprzedaży szeregu gruntów i regulacji ulic posiedzenie zamknięto.

OTWARCIE WYSTAWY PAMIĄTEK PO KS. JÓZEFIE PONIATOWSKIM. Dziś o 11 rano została otwarta w Towarzystwie Sztuk Pięknych wystawa pamiątek po ks. Józefie Poniatowskim, urządzona przez 8 pułk ułanów im. ks. Józefa. Na otwarcie wystawy przybyli gen. Szeptycki, inspektor piechoty, gen. Kuliński, dowódca D. O. K. V., prof. dr. Mycielski i liczni oficerowie garnizonu krak. Wystawę otworzył prof. dr. Mycielski. — Przedstawia się ona bardzo interesująco. Wśród zbiorów po ks. Józefie, zwracają uwagę dokumenty, jak nominacja ks. Józefa majorem, jego dymisja po Targowicy itd. Na wystawie znajduje się obraz Suchodolskiego (Napoleon pod Moskwą) oraz mundury 8 pułku ułanów od roku 1790. Wystawa ta wzbudzi niewątpliwie zainteresowanie szerokich kół naszego miasta.

POSIEDZENIE KOMISJI CENNIKOWEJ odbędzie się jutro we Środę. Przedmiotem obrad komisji będą żądania piekarzy podwyższenia cen chleba. Piekarze żądają podwyższenia ceny 1 kg chleba na 490.000 (dotąd 410). Są to żądania nieuzasadnione.

Z DZISIEJSZEGO TARGU. Targ dzisiejszy obfitował w duży dowóz i był bardzo ożywiony. Mimo dużego dowozu ceny naogół utrzymały się na poprzednim poziomie, a nawet przy niektórych artykułach uległy pewnej zwyżce. Płacono za litr mleka zbieranego 450—500 tys., niezbieranego 550—600 tys., śmietany słodkiej 700—800 tys., kwaśnej 1400—1600 tys., 1 kg masła 9—10 milj., sera 2,000—2,200 tys., jaja za sztukę 140—150 tys.

Ceny jarzyn: 1 kg. ziemniaków 250 tys., buraków 400—450 tys., marchwi 400—500 tys., cebula 450—500 tysięcy.

Ceny drobiu: kura 8—14 milj., kaczka 10—15 mil., gęś 15—25 mil., indyk 30—38 mil.

Ceny zboża na targu uległy dalszej zwyżce. Płacono za 100 kg. pszenicy 46—47 milj., żyta 26—27 mil., jęczmienia 28—29 mil., owsa 28—29 mil., siekanki 41 do 42 mil., mąki żytniej 41—41 i pół mil., pszennej 50 prc. 80—82 mil.

Ceny siana przy sprzedaży detailicznej, słodkie 20—20 mil. za 100 kg., potraw 17 mil., siano słodkie z Poznania oferowano po 15 milj., loko Kraków. Słoma 10—11 mil.

Komunikaty teatralne i koncertowe

Z TEATRU IM. SŁOWACKIEGO. Dzisiaj „Kościuszko pod Racławicami", który powtórzony będzie we środę i piątek b. tygodnia. Jutro „Świerszcz za kominem" Dickensa.

Z TEATRU BAGATELA. Dziś we wtorek poraz ostatni „Jabłuszko". We środę premjera „Przyjaciółki p. ministra". Obsadę stanowią pp. Wernicz, Ordyńska, Frenkiel, Kwiatkowski. Reżyserję prowadzi p. Turski.

OPERETKA. Dziś we wtorek „Frasquita" z pp. Rynas, Kozłowską, Rapacką, Ostrowskim, Sempolińskim, Laskowskim, Rawitą, Bojnarowskim, Opolskim i Rewera-Rewskim w głównych rolach. Jutro we środę „Katja tancerka", w której grają pp. Czerniawska, Kozłowska, Zimajer, Ostrowski, Sempoliński, Rewera-Rewski, Rawita, Bojnarowski i inni. Operetka L. Falla „Madame Pompadour" ukaże się niebawem na naszej scenie w bogatej szacie dekoracyjnej i nowych kostjumach stylowych. Próby pod kierunkiem reżysera L. Sempolińskiego i kapelmistrza W. Szczepańskiego w pełnym toku.

WIECZÓR CHOPINOWSKI JÓZEFA ŚLIWIŃSKIEGO z powodu zasłabnięcia artysty przełożony na wtorek 25 bm., odbędzie się w tym terminie nieodwołalnie w Starym Teatrze o godz. 8 wiecz. Dochód z tego koncertu przeznaczony jest na Bibljotekę Jagiellońską. Bilety w księgarni Gebethnera.

REPERTUAR

TEATR IM. JULJUSZA SŁOWACKIEGO.

Początek o godz. 7·30.

Wtorek: „Swierszcz za kominem".
Sroda: „Kościuszko pod Racławicami".

TEATR „BAGATELA".

Początek o godz. 8.

Środa: „Przyjaciółka pana ministra".
Wtorek: „Jabłuszko".

MIEJSKI TEATR „OPERETKA".

Początek o godz. 8.

Wtorek: „Frasquita".
Środa: „Katja tancerka".

CO GRAJĄ DZISIAJ W KINIE?

Uciecha: „Jeden przeciw trzem" dramat w 7-miu aktach i „Fatty się żeni", komedja w 5 aktach.
Wanda: „W noc poślubną" z Ossi Oswaldą".
Sztuka: „Karuzela życia".
Reduta: „Przez krew".
Nowości: „W kraju krwi i łez" z W. Gajdarowem.
Warszawa: „Losy dwóch dziewczynek z Paryża i wyzysk ich urody" (dwie serje).
Zachęta: „Czarcie pole".
Promień: „Hrabianka bez nazwiska".
Opieka: „W szponach Chińczyków".

Ze świata złudy

KINOTEATR „REDUTA" — „PRZEZ KREW".

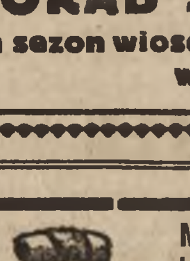
Potężny, wstrząsający dramat! Jest w tym filmie rosyjskim, przez aktorów rosyjskich kreowanym, jakiś ponury tragizm, ten sam, który swe specjalne piętno wycisnął na dziełach Tołstoja i Dostojewskiego. Krótkie cztery akty są w najdrobniejszym szczególe przepełnione momentami dramatycznymi. Gra w tym filmie znakomity Runski i znana krakowskiej publiczności W. Orłowa — oboje grają koncertowo. Nastrój tego artystycznego i rzadkiego filmu podnosi znakomita orkiestra bałabajkowa. Programu, jakiego dawno nie było w „Reducie", dopełnia wesoła komedja. **rd**

Subskrybujcie akcje Banku Polskiego!

niósł wiadomość o mających się odbyć w lecie manewrach i wizycie austrjackiego następcy tronu, „koło" sarajewskie, grupujące się koło poety Varagica, bez żadnego objaśnienia posłało odnośny wycinek z gazety drukarzowi Cabirnovicowi, należącemu do emigrantów belgradzkich. Chorobliwie podniecony marzyciel, odrazu zrozumiał znaczenie przesyłki, gdyż Franciszek Ferdynand uchodził za fanatycznego wroga ortodoksyjnych Serbów. W liczbie towarzyszy, którym Cabrinovic zwierzył się ze swego planu, był też Princip, który tem skwapliwiej podjął się współudziału w zamachu, że zgłosiwszy się przed dwoma laty do oddziału serbskich ochotników, jako nazbyt wątły spotkał się z szyderską odprawą. Skorzystał tedy ze sposobności zademonstrowania swej „dzielności". — Trzecim spiskowcem był Grabez, gimnazista. Trójka ta zgłosiła się do swego ziomka Ciganovica, urzędnika serbskiej kolei państwowej, o zaopatrzenie jej w broń, a Ciganovic wtajemniczył w cały plan majora Tankosica, głośnego przywódcę zbrojnych band.

Gdy w czerwcu 1914 r. Princip, Cabrinovic i Grabez, zaopatrzeni przez Ciganovica w ręczne granaty i broń palną, mimo czujności policji belgradzkiej, którą doszły jakieś pogłoski o knowaniach „emigrantów", przybyli do Sarajewa, polityczni ich sprzymierzeńcy poczynili już byli przygotowania na własną rękę. Danilo Ilic, jeszcze przed rokiem przeciwnik „czynu jednostkowego" zorganizował tu bowiem dwie grupy, wzajem o sobie nie wiedzące. W wigilję 28 czerwca, w pobliżu mostu, skąd nazajutrz paść miały celne strzały, w tylnej izbie małego szynku zgromadzili się członkowie „koła", by przy kieliszku, wśród śmiechów i śpiewów pożegnać się z życiem. Wśród rozbawionych towarzyszy jeden tylko Princip był zadumany, jakby trochę nieprzytomny. Miał już bomby ukryte w pasie, a jednak żegnając się z kolegami czynił wrażenie tak mało zdecydowanego, że Varagic odprowadzając go spojrzeniem, rzekł: „Wszystko to wydaje mi się niby sen, nie wierzę, by coś z tego było".

Ale następnego dnia, w słoneczną niedzielę czerwcową, nieprawdopodobny sen przybrał kształty realne... Na przestrzeni 5—6 klm., którą miał przebyć arcyksiążę, czyhali nań na dziesięciu punktach rozstawieni przez Ilica zamachowcy, zaopatrzeni w bomby i browningi. Los jego był przesądzony.

Leon Wyrwicz

Wyrwicz jest w swej sztuce twórcą-indywidualistą. Nie idzie on utartym szlakiem płytkich i powierzchownych „studjów z natury“, mozolnego sklecania z drobnych ułamków obserwacji — mozajkowych obrazków naturalistycznie wiernych, aby je potem gwoli taniej uciesze widza groteskowo zniekształcać w śmieszną karykaturę. Tak „bawią“ publiczność humoryści i monologiści, chcący uchodzić za epigonów Fiszera. Wyrwicz jest dzieckiem swojej epoki. Życie codzienne w jego różnorodnych objawach gra na jego artystycznej siatkówce. Gdzieś tam w załamaniach, w tajnych zakamarkach artystycznej duszy, jakiś jeden ton, jakiś jeden rys, jeden gest utkwi na stałe, niby nasienie w glebie, które kiełkuje, puszcza pędy i macki i powoli owłada całym organizmem artystycznym, z którego ssie żywotne soki, aż to embrjo dojrzeje i urośnie w twór dojrzały, własny twór artysty. Wtedy Wyrwicz staje na estradzie, tak, jak go widzisz na ulicy i w kawiarni, bez akcesorjów, bez szminki, pudru czy kostjumu, i tworzy... Śmieszne to wyrażenie, ale chyba najtrafniejsze na określenie rodzaju jego produkcji. Każdy występ Wyrwicza, to ponowne tworzenie. Trzeba widzieć to skupienie się w sobie, to wyciśnięcie całego swego „ja“, to maksymalne nasilenie całej intuicji, aby autosugestywnie uczynić swą fizjognomję posłuszną własnym chwilowym nakazom, — aby zrozumieć proces twórczy u tego artysty-impressjonisty. A kiedy widzowi zdaje się, że go Wyrwicz bawi, wtedy jestto dramat życiowy, który łzy by wycisnął, gdyby z grubsza naturalistycznie widzowi go ukazano (scena w sądzie). O tem Wyrwicz przeważnie nie wie; tworzy on intuicyjnie. Typowa dla jego sztuki jest jego sylwetka „pechowca“. Jedno charakterystyczne zaciągnięcie w akcencie wyrazu „ja?“, znane jako typowe na przedmieściach Krakowa, — i oto w organiźmie artystycznym Wyrwicza urósł z tego cały człowiek, cała opowieść życiowa, cały los. I naodwrót, taki „raport wojskowy“ — cała galerja różnorodnych typów cały splot zdarzeń, wypadków, komplikacyj, na których relacjonowanie przeciętny teatralik zużyłby trzy akty farsy, — Wyrwicz reprodukuje w syntetycznej impressji, w której jednym ruchem ręki, jednym gestem, grymasem twarzy, daje naturalny obraz i karykaturę zarazem danej postaci. Taka jest sztuka Wyrwicza. Oryginalna, samorzutna, twórcza. Bez poprzedników i bez następców. Wyrwicz nie stworzy szkoły. Epigon Wyrwicza może być sam tylko twórcą oryginalnym, naśladowcą nigdy. I to go zasadniczo odróżnia od Fiszera i jego następców.

W. S.

Z KRAJU

NIEBYWAŁY OBJAW. Nominacja p. Zimnego na wojewodę lwowskiego jest już podpisana przez prezydenta Rzeczypospolitej. Na dokumencie brak tylko daty, której w gabinecie cywilnym nie wpisują, ponieważ nie wiadomo, czy i kiedy p. Zimny będzie mógł objąć urzędowanie. Okazuje się bowiem, że dotychczasowy wojewoda lwowski p. Grabowski, uważając się za pokrzywdzonego nagłem usunięciem, zaskarżył Ministerstwo Spraw Wewnętrznych do Trybunału Administracyjnego. Wobec tego władze administracyjne czekają z obsadzeniem województwa lwowskiego na rozstrzygnięcie Trybunału...

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ PRZYBĘDZIE DO POZNANIA. Prezydent Rzeczypospolitej przybywa do Poznania dnia 26-go kwietnia na otwarcie Targów Poznańskich.

LIKWIDACJA MAJĄTKÓW NIEMIECKICH W POZNAŃSKIEM. Komitet likwidacyjny zakwalifikował do likwidacji majątek Ostrowice w powiecie Lubawskim (Pomorze) obszaru 1.371 ha, własność von Blüchera i 2 zakłady impregnacyjne (nasycalnie pokładów kolejowych) we Wronkach i Solcu powiat bydgoski, własność Ski Danziger Parkettfabrik und Impregnierwerke G. M. B. H. et Co komanditeges“.

ROZBIÓRKA SOBORU W LUBLINIE. Odbyło się tutaj posiedzenie uroczyste przekazania soboru rosyjskiego na Placu Litewskim władzom wojskowym do rozbiórki. — Materjały z rozbiórki użyte będą na budowę „Domu dla Żołnierza Polskiego“.

ZE SPORTU

WALNE ZGROMADZENIE ZWIĄZKU ZWIĄZKÓW odbędzie się jutro w niedzielę w Warszawie. Nie wiemy, czy sprawa zniesienia bojkotu sportu czeskiego będzie na porządku dziennym. Uważamy jednak, że kwestję tę należałoby raz wreszcie po myśli interesu sportowego definitywnie załatwić. Nie będziemy na tem miejscu dowodzić, jakie to ma znaczenie dla rozwoju naszego młodego sportu, chcemy tylko zwrócić uwagę na jeden charakterystyczny moment tej antyczesko sportowej historji. Oto czynnik polityki mącącej czystość zasad sportowych odgrywa w tej sprawie dominującą rolę. Ale do czego prowadzi ta polityka i kto ją w istocie uprawia? Nie chcemy problemu tego rozpatrywać pod kątem widzenia polityki naszych czynników partyjnych — dla nas zwolenników i miłośników ideału sportowego kwestja ta przedstawia się całkiem jasno i prosto. Prezes P. Z. P. N. Dr Cetnarowski już kilkakrotnie w swoich oficjalnych przemówieniach podkreślał zupełnie zresztą słusznie, że sport, podobnie, jak muzyka, malarstwo — jest tą „nową międzynarodówką“, która zbliża narody do siebie, która łagodzi tarcia i stara się niejednokrotnie naprawić błędy naszych polityków. Tam na zielonej murawie spotykają się z sobą nie Czesi z Polakami, nie Francuzi z Niemcami — ale ludzie z ludźmi, człowiek z człowiekiem, członkowie wielkiej międzynarodowej rodziny, a ten, kto swoją krótkowzrocznością pcha narody ku wiecznym walkom, kto miast je kojarzyć — do wzajemnej nienawiści nawołuje — ten wobec ludzkości zbrodnię popełnia. Zadaniem i celem krzewienia ideologji sportowej na większą skalę zakrojonej jest właśnie doprowadzenie z biegiem czasu narodów do takiego wysokiego rozkwitu kultury, iżby barbarzyńska myśl wojen, wzajemnego mordowania się raz na zawsze przestała nurtować mózgi naszych „panów śmierci i życia“, decydujących przy zielonym stoliku o losach całej ludzkości.

Pod tym kątem widzenia oceniając znaczenie zniesienia bojkotu sportu czeskiego musimy dojść do przekonania, że Związek Związków, chcąc być wolnym od zarzutu hołdowania lub ulegania różnym prądom politycznym — musi zakaz znoszenia się z klubami czeskimi cofnąć.

OPOZYCJA KLUBÓW KL. B i C jest na dobrej drodze do uzyskania czterech mandatów w K. Z. O. P. N. i dwu do W. G. i D. Sprawa mandatu dla „Wawelu“ nie będzie powodem do rozbicia toczących się pertraktacji.

INŻ. ROSENSTOCK cofnął swoją rezygnację z mandatu kapitana K. Z. O. P. N. na skutek interwencji klubów, tak klasy A, jakoteż kl. B i C. Zatem obawa utraty tak wybitnego i bezstronnego działacza sportowego, który dla sportu polskiego położył wielkie zasługi, okazała się płonną. Okazało się natomiast, że mimo niesportowej agitacji i osobistej nagonki na inż. Rosenstocka, prowadzonych przez „pewne jednostki“, zdrowa większość klubów krakowskich oświadczyła się za dalszem stosowaniem czystych zasad sportowych, których pionierem jest inż. Rosenstock. Cieszy nas, że tym razem prawda pokonała fałsz.

M. Ster.

ZE ŚWIATA

ŁOT NAOKOŁO ŚWIATA. Jak donosi „Petit Parisien“, ustalono ostatecznie marszrutę dla amerykańskich lotników wojskowych, którzy udają się w drogę powietrzną naokoło świata. Start nastąpił 15 marca br. w Los Angelos. Podróż odbywać się będzie po następującej linji: Seattle—Alaska—Wyspy Kurylskie—Japonja—Szangaj—Hongkong—Haifong (termin przybycia 10 maja) Saigon—Kalkuta—Bagdad—San Stefano—Bukareszt—Wiedeń—Strassburg—Paryż (przybycie w d. 28 czerwca) Londyn—Labrador — Nowa Szkocja — Boston — Waszyngton (przybycie 10 sierpnia).

ULEGITYMIZOWANIE NIEŚLUBNYCH DZIECI W ANGLJI. Jak donoszą z Londynu, Izba lordów uchwaliła ustawę, dotyczącą nieślubnych dzieci. Wedle ustawy tej dzieci nieślubne odzyskują w pełni swe prawa, skoro nastąpi zawarcie związku małżeńskiego przez ich rodziców nawet w późniejszym czasie. Projekt ustawy uzasadniał lord Buchmaster, a dyskusja miała przebieg bardzo ożywiony. Arcybiskup Canterbury domagał się włączenia do ustawy klauzuli, wedle której moc ustawy nie rozciąga się na dzieci, które przyszły na świat z powodu... złamania wiary małżeńskiej. W przeciwnym razie — mówił czcigodny pasterz — zaistniałoby niebezpieczeństwo masowych (!) rozwodów, które i tak w Anglji są na porządku dziennym. Książę Atholl przyłączył się do wywodów arcybiskupa Canterbury i podkreślił, że bez tej klauzuli ustawa wytworzyłaby stan równający się w praktyce wolnej miłości, względnie polygamji. W czasie dyskusji przyszło do ostrego starcia słownego, kiedy lord Haldane, zabierając głos oświadczył, że mówi w charakterze czysto prywatnym, gdyż rząd nie zamierza wobec poruszanego punktu zajmować stanowiska. Ks. Atholl przerwał mówcy zapytaniem: „Czy należy to zrozumieć, że rząd nie zgadza się na ten punkt“ Lord Haldane odpowiedział podniesionym tonem: „Proszę rozumieć tylko to, co mówię, nie więcej“. Lord Parmon, zabierając głos odparł podnoszone z kilku stron aluzje, jakoby Labour party proponowało zasady wolnej miłości i oświadczył, że partja pracy w tym samym stopniu, co wszelkie inne stronnictwa, zmierza do społe- utrzymania wysokiego poziomu moralnego czeństwa angielskiego. W głosowaniu przyjęto wniosek rządu 54 głosami przeciw 18. Przyjęto również wniosek dodatkowy, zapewniający dzieciom nieślubnym prawa do majątku matki, o ile nie pozostawiła testamentu.

DONIOSŁEGO ODKRYCIA w dziedzinie budowy materji dokonał członek petersburskiej Akademji Nauk, fizyk teoretyczny prof. Joffe, którą na ostatniem posiedzeniu petersburskiego towarzystwa fizyko-chemicznego odczytał referat o dokonanem przez siebie odkryciu w drodze eksperymentalnej t. zw. „kwanty“, czyli atomu energji. Jak wiadomo, wedle najnowszych teoryj fizykalnych nie tylko materja składa się z atomów, lecz także i energia rozpada się na najdrobniejsze cząsteczki, nazwane „kwantami“; dotąd jednakowoż określonemi tylko matematycznie. Teorja kwant, potwierdzona zresztą licznymi eksperymentami, budziła mimo to różne wątpliwości, właśnie z powodu wyłącznie matematycznego pojęcia samej kwanty. Dokonane obecnie przez Joffego określenie jej eksperymentalne usuwa te wątpliwości. Prof. Joffe w kwietniu wyjedzie do Berlina, gdzie odkrycia swoje przedstawi tamtejszemu światu naukowemu.

UNIWERSALNY KALENDARZ. „Frankfurter Ztg“ doniosła z Konstantynopola, że tamtejszy patrjarcha ekumeniczny przedstawił Lidze Narodów projekt wprowadzenia nowego uniwersalnego kalendarza, opracowanego przez dyrektora ateńskiego obserwatorjum astronomicznego Eginitisa. Kalendarz ten, różniący się zarówno od Juljańskiego, jak Gregorjańskiego zasadza się na nowych podstawach naukowych. Liga narodów akceptowała projekt, poczem zwróciła się do papieża tudzież do zarządów innych kościołów z prośbą o ich opinje. Kościół katolicki projekt aprobował z zastrzeżeniem, że także i cerkiew prawosławna przyjmie go równocześnie. Według tego kalendarza Nowy rok zaczynałby się 22 grudnia i składał się z 52 tygodni i jednego dnia w latach przestępnych. Święto Wielkiej Nocy byłoby według tego kalendarza świętem stałem. Synody cerkwi greckiej i rumuńskiej odrzuciły jednak przedłożony projekt z tym motywem, że nie życzą sobie, aby chrześcijańska Wielkanoc wypadała w tym samym czasie, co żydowska Pascha, lub nawet Paschę wyprzedzała.

CZAS PRACY W NIEMCZECH. Niemiecki przemysł przeszedł już obecnie, drogą umów zbiorowych lub orzeczeń komisyj rozjemczych z 8-mio godzinnego dnia pracy na 9 lub 10 godzinny.

Obecnie tygodniowy czas pracy w poszczególnych gałęziach niemieckiego przemysłu przedstawia się w sposób następujący: w przemyśle włókienniczym od 48 do 56 godzin tygodniowo, w introligatorskim 54 godziny, w mineralnym 57 godzin, w szklannym 48 do 60 godzin. W kopalniach węgla czas pracy w tygodniu pod ziemią wynosi 48 do 51 godzin, a na powierzchni 60 do 78 godzin. W Zagłębiu Ruhr oznaczony został czas pracy w koksowniach na 65 godzin, przy najwyższym czasie pracy 74 godzin tygodniowo, w innych gałęziach przemysłu na 65 godzin, przy najwyższym czasie pracy 78 godzin tygodniowo.

W niemieckim przemyśle metalowym czas pracy wynosi w Berlinie 54 do 60 godzin tygodniowo (tyleż przed wojną), w Wrocławiu 54 do 60 godzin, na Dolnym Śląsku 60 godzin.

W kolejnictwie w myśl dekretu ministra, wydanego bez zawiadomienia organizacyj zawodowych pracowników kolejowych praca pracowników kolejowych wynosi 10 godzin dziennie.

—o—

NOWA POLITYKA DYWIDENDOWA NA WĘGRZECH. Według doniesień z Budapesztu dyrekcje poszczególnych banków zwołują na najbliższe dni walne zebrania swych instytucyj. Dyrekcje banków postanowiły wypłacić swym akcjonarjuszom 15 do 20 krotność dywidendy z roku poprzedniego. Po zakończeniu zwyczajnych walnych zebrań wszystkie banki i instytucje finansowe odbędą nadzwyczajne walne zebrania, na których mają być uchwalone podwyżki kapitałów akcyjnych. Niektóre banki miały pierwotnie zamiar podwyższenia kapitałów akcyjnych już na mocy uchwały zwyczajnego walnego zebrania, w rezultacie jednak zaniechały tego zamiaru, ponieważ sytuacja na giełdzie chwilowo przedstawia się niekorzystnie i z uchwałami dotyczącemi podwyższenia kapitałów należy przeczekać do trwałego polepszenia się sytuacji giełdowej.

Polityka ta zasługuje i u nas na uwzględnienie. Nasze dywidendy stały się symboliczne. Kurs naszych akcyj nie poprawi się tak długo, dopóki nie nastąpi znaczna podwyżka dywidendy. W okresie stabilizacji waluty akcje muszą w wydzielaniu dywidendy konkurować ze stale oprocentowanemi papierami państwowemi.

WIADOMOŚCI GOSPODARCZE

Sanacja węgierska

Węgierski plan finansowy wykazuje wiele punktów stycznych z naszą własną akcją sanacyjną. — Znajdujemy się w analogicznem położeniu skarbowem — wzajemna więc obserwacja może nam dać ciekawy materjał krytyczny w stosunku do naszych własnych zamierzeń finansowych.

Węgry mają deficyt około 15 miljonów koron złotych miesięcznie. Stanowi to stosunkowo wiele, jeśli się zważy, że Węgry liczą obecnie zaledwie 8 miljonów mieszkańców. Nasz deficyt budżetowy — pomijając wpływy z podatku majątkowego — wynosi przeciętnie około 60 miljonów franków złotych miesięcznie. Deficyt nasz jest więc nawet stosunkowo, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców (27 miljonów), większy od węgierskiego.

Węgierska akcja sanacyjna została zapoczątkowana w ten sposób, jak nasza. Wprowadzono walo ryzację, przedewszystkiem danin publicznych i kredytów w formie t. zw. korony oszczędnościowej (Sparkrone). Jest to waluta idealna — to jest jednostka rachunkowa. Jej kurs ustala komisja złożona z przedstawicieli Banku emisyjnego, delegatów giełdy budapeszteńskiej, Izby handlowej i rolniczej. Po 20 lutego b. r. Bank emisyjny dyskontuje tylko weksle opiewające na korony oszczędnościowe. Tenże Bank otwiera również dla banków prywatnych bezprocentowe rachunki żyrowe w koronach oszczędnościowych. Równocześnie przyjmuje się wkłady oprocentowane na korony oszczędnościowe celem pobudzenia oszczędności i stworzenia nowych źródeł kapitałowych. Sama nazwa korony oszczędnościowej wskazuje cel, który głównie przyświecał ustawodawcy: zahamowanie dalszego procesu dekapitalizacji.

Drugie posunięcie w akcji sanacyjnej: to przymusowa pożyczka wewnętrzna, mająca i w naszych stosunkach swój odpowiednik w podatku majątkowym.

Pożyczka zaciągnięta zostaje w koronach oszczędnościowych i ma charakter renty 5%-owej. Pożyczkę tę subskrybować muszą płatnicy podatku dochodowego i majątkowego według wysokości ustalonej w roku ubiegłym. Znamiona wymiaru pożyczki przymusowej (4-krotność podatku dochodowego, 6-krotność podatku majątkowego) są proste i nieskomplikowane. Ściągnięcie pożyczki wymaga małego aparatu skarbowego i niewielkich kosztów.

Pożyczka ta ma dać 30 miljonów koron zł. i przeznaczona jest na pokrycie deficytu marcowego i kwietniowego.

Rozpatrywana jest myśl wydobycia z kraju dalszych 50 miljonów koron złotych na pokrycie deficytu w ciągu następnych 3—4 miesięcy. Trudność, podobnie jak i u nas, stanowi szczupłość kapitału obiegowego zniszczonego długotrwałą inflacją. Obieg koron papierowych w przeliczeniu na korony złote wynosi zaledwie 80 miljonów, t. j. 10 koron na głowę mieszkańca.

Równolegle z akcją sanacyjną prowadzoną własnemi siłami, Węgry zabiegają usilnie przez Ligę Narodów o pożyczkę zagraniczną, godząc się na kontrolę finansową na wzór austrjacki.

Spodziewaną jest pożyczka 250 miljonów koron złotych, które mają pokryć deficyt w ciągu 5-ciu półroczy. W piątem półroczu ma być osiągnięta pełna równowaga budżetowa. Podatki mają być podwyższone przeciętnie o 60—70% dotychczasowych norm, natomiast wydatki mają ulec znacznej redukcji, głównie drogą kasowania urzędów. Równocześnie Bank emisyjny ma bezwłocznie rozpocząć swą działalność kapitałem zebranym w kraju w kwocie 30 miljonów koron złotych.

Węgierskie koła finansowe mało wierzą we własne siły i budują głównie na pożyczce zagranicznej.

Silną derutę walutową z końcem lutego należy przypisać głównie niepomyślnym wieściom o stanie rokowań z kapitałem zagranicznym. Nastąpił wówczas spadek, sięgający 140 prc. w stosunku do dewizy New-York.

W ostatnich dwóch tygodniach nastąpiło pewne uspokojenie na rynku pieniężnym.

Ponieważ jednak w ostatnich dniach pojawiają się chmury na horyzoncie owej „szkolnej" akcji sanacyjnej, jaką była akcja austrjacka, stanowiąca wzór, podany przez Ligę Narodów narodom finansowo słabym, wątpić należy, czy Węgry w chwili obecnej otrzymają pożyczkę, o którą tak usilnie zabiegają.

Na ten wypadek rozptrywana jest na Węgrzech myśl pójścia śladem Niemiec i stworzenia Banku rentowego drogą obciążenia własności nieruchomej na rzecz nowej waluty. Należy baczną uwagę zwrócić na dalszy bieg akcji sanacyjnej węgierskiej ze względu na jej pokrewieństwo z naszemi zabiegami sanacyjnemi. efzet.

Polityka celna a ceny artykułów żywnościowych

W myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 9 lutego b. r. podwyższone zostały bardzo wydatnie stawki celne na szereg spożywczych artykułów i wprowadzone cła na artykuły, które dotąd wolne były od opłat celnych. Wprowadzone cła sięgają od 30 do 70 procent wartości towaru. Oto stosunek cła do wartości towarów:

Herbata, cena za 100 kg złp. koniec stycznia 510.00, cło dotychczasowe 148.2 złp., cło obecne 370, prc. ceny 72.5.

Kawa surowa, cena za 100 kg złp. koniec stycznia 153.50, cło dotychczasowe 31 złp., cło obecne 90, procent ceny 60.0.

Śledzie, cena za 100 kg złp. koniec stycznia 48.00, bez cła, cło obecne 15, prc. ceny 31.3.

Ryż wyłuszczony, cena za 100 kg złp. koniec stycznia 55.00, cło dotychczasowe złp. 4.95, cło obecne 8, prc. ceny 27.3.

Od lutego b. r. toczą się w komitecie celnym narady nad wprowadzeniem nowych stawek celnych na artykuły spożywcze. Dotychczas przyjęto propozycje opłat celnych:

Pszenica, cena za 100 kg złp. 23.15, bez cła, cło proponowane przez podk. 5.00, prc. ceny 21.7.

Żyto, cena za 100 kg. w złp. 13.50, bez cła, cło proponowane przez podk. 2.10., prc. ceny 15.6.

Jęczmień, cena za 100 kg. złp. 13.10, bez cła, cło proponowane przez podk. 2.10, prc. ceny 16.0.

Mąka pszenna, cena za 100 kg złp. 46.70, cło dotychczasowe złp. 7.40, cło proponowane przez podkom. 14.00, prc. ceny 30.0.

Mąka żytnia 70 prc., cena za 100 kg złp. 26.60, cło dotychczasowe złp. 7.40, cło proponowane przez podk. 7.50, prc. ceny 282.

Mięso wołowe, za 100 kg złp. 182.30, bez cła, cło proponowane przez podk. 15.00, proc. ceny 8.3.

Cukier, cena za 100 kg złp. 93.20, cło dotychczasowe złp. 43.25, cło proponowane przez podk. 44.00, prc. ceny 46.2.

Smalec, cena za 100 kg złp. 210.00, bez cła, cło proponowane przez podk. 4.00, prc. ceny 2.0.

Stawki te oznaczałyby poważne obciążenie konsumentów a więc i państwa na rzecz rolnictwa. — Wpływy z tych stawek celnych byłyby minimalne, obciążenie zaś konsumcji byłoby znaczne.

Bezrobocie a stan waluty

Wykładnikiem kryzysu gospodarczego, jaki przeżywa Europa jest cyfra bezrobotnych w latach powojennych. Zarówno państwa, które brały udział w wojnie europejskiej jak i neutralne cierpią na brak zbytu oraz zastój na rynkach handlowych. Stąd konieczność ograniczenia produkcji oraz bezrobocie.

Załączona tablica wskazuje rozwój liczby bezrobotnych w poszczególnych krajach:

Liczba bezrobotnych od 1921 r.

	Niemcy	Anglja	Francja	Belgja	Czechosłowacja	Austrja
1/1 1921	410 238	977.000	63.962	117.751	95.254	16.219
1/1 1922	165.248	1,925.950	9.760	85.264	113 015	33 554
1/1 1923	85 418	1 493 036	2.665	25.729	441 075	161.227
1/7 1923	185 98[illegible]	1,324 501	2.[illegible]38	14.[illegible]69	215 255	87.155
1/10 1923	534.36[illegible]	1,347.857	415	12 691	210.000	75 808
1/1 1924	1,533.765	13,71.470	1.228	23 450	200.000	95.000
15/2 1924	1,302.270					

Na początku b. r. było na 1.000 ludności bezrobotnych: w Niemczech 26, w Anglji 31, we Francji 0.03, w Belgji 3.1, w Czechach 15 i Austrji 14.

Tablica wskazuje jak w miarę deprecjacji waluty w pewnym kraju zanika liczba bezrobotnych wskutek ożywienia się przemysłu. Natomiast w krajach, w których waluta ustabilizuje się liczba bezrobotnych zwiększa się. I tak np. w miarę spadku franka francuskiego i belgijskiego liczba bezrobotnych we Francji i Belgji spada do minimum. Natomiast w miarę stabilizacji waluty w Niemczech, Czechosłowacji i Austrji liczba bezrobotnych stale rośnie.

Podobny okres przechodzi i Polska. I u nas cyfra bezrobotnych wykazuje od czasu stabilizacji stały wzrost. Podobnie jednakowoż jak i w innych państwach w Anglji, Niemczech i Czechosłowacji, cyfra ta i u nas po dostosowaniu się przemysłu do nowych racjonalnych form produkcji wykaże tendencję spadku.

Amerykańska produkcja stali a spadek franka

Z Nowego Jorku donoszą: Wszystkie zakłady stalowe obniżyły cenę swych wyrobów. Zniżka cen, spowodowana została zmniejszeniem się czynionych zakupów stali amerykańskiej, gdyż stal belgijska i francuska, którą masowo wywożą do Ameryki, kalkuluje się znacznie taniej. Wielka firma „Iron Trade Review" poczyniła wielkie obstalunki stali w Belgji i Francji.

Bank Polski rozpocznie działalność po wpłacie 50% kapitału

W związku ze sobotnią konferencją przedstawicieli rządu z reprezentantami przemysłu, handlu i bankowości, dotyczącą subskrypcji na Bank Polski, postanowił premier Grabski przeprowadzić zmianę artykułu 92 statutu Banku Polskiego w tym duchu, że Bank rozpocznie swą działalność już po wpłynięciu połowy kapitału akcyjnego. Druga połowa kapitału akcyjnego będzie mogła być wpłaconą w 3 ratach miesięcznych. Prezydent Republiki podpisał już odnośne rozporządzenie. — Należy podkreślić, że zmiana artykułu 92 nie narusza w niczem charakteru Banku Polskiego, ponieważ artykuł ten dotyczy tylko sposobu przeprowadzenia subskrypcji i czynności przygotowawczych do uruchomienia tej instytucji. Komitet organizacyjny Banku ogłosi w najbliższych dniach wszelkie szczegóły dotyczące całokształtu ulg przy zapisach na akcje Banku Polskiego.

Dodatkowe kredyty budżetowe

Minister Skarbu przedłożył Sejmowi projekt ustawy o dodatkowych kredytach na rok 1924. Według projektowanej ustawy Minister Skarbu ma być upoważniony do otwarcia w budżecie na r. 1924 kredytów dodatkowych na łączną sumę **przeszło 287 miljonów franków zł.** I tak dla Ministerstwa Spraw Wojsk. przeznaczone są 137 miljonów, dla Min. Oświaty 74 milj., dla Min. Skarbu 12 milj., na opiekę społ. 6 milj., dla wszystkich działów admin. ze względu na wzrost wydatków osobowych dodatkowe kredyty w sumie 31 miljonów.

Częściowe pokrycie tych wydatków przewidziane jest drogą dalszego intenzywnego naciśnięcia śruby podatkowej. I tak podatek gruntowy ma być podwyższony o 34 milj. zł. tj. o 100%, podatek przemysłowy o 40 milj. zł., dochodowy od uposażeń o 6 milj., rozciągnięcie podatku dochodowego na całą Rzeczpospolitą powiększy wpływy o 29 milj. zł.

Nadwyżka dochodów stąd otrzymana wynosiłaby tedy łącznie 109 miljonów zł. i stanowiłaby zaledwie około 40% zwiększonych wydatków.

Z powyższego widocznem jest, że nasza akcja sanacyjna całą uwagę skierowuje na stronę dochodową, na bezwzględną eksploatację siły podatkowej ludności, strona wydatków zaś jest lekceważona.

Obroty Izby Rozrachunkowej w Warszawie

(AW). Obroty Izby Rozrachunkowej w Warszawie wzrastają stale. Uwidocznia to zestawienie następujące:

	1924 r. Mk.	1923 r. Mk.
W dniu 1 marca	373.254.206.000	9.309.921.795.—
„ „ 2 „	Niedziela	9.808.326.173.—
„ „ 3 „	400.572.855.000	7.718.866.056.—
„ „ 4 „	248.317.618.000	Niedziela
„ „ 5 „	447.237.973.000	9.580.248.193.68
„ „ 6 „	445.304.090.000	8.380.253.531.—
„ „ 7 „	451.209.400.000	9.292.165.386.—
„ „ 8 „	403.569.850.000	11.645.069.593.60
„ „ 9 „	Niedziela	8.793.303.572.—
„ „ 10 „	473.891.850.000	10.262.157.560.—
	3.271.357.622.000	84.790.311.860.28

Ogólna suma przedstawiona do rozrachunku dokumentów od 2-go stycznia 1924 roku wynosi Mk. 22.674.720.284.970.— i wykazuje w stosunku do sumy Mk. 469.303.866.111.04 fen., za takiż okres czasu roku ubiegłego zwyżkę w sumie Mk. — 22.205.416.418.858.96 fen.

Targi lipskie

Od uczestnika tegorocznych wiosennych Targów w Lipsku otrzymaliśmy następujące informacje:

Tegoroczne Targi były rekordowemi i to tak pod względem wystawców samych tylko firm niemieckich, przeszło 500, nie licząc wystawców czeskosłowackich, angielskich, rosyjskich i holenderskich i amerykańskich), zajętej przestrzeni przez eksponaty i liczby odwiedzających (około 200.000 osób).

Atrakcją tegorocznych Targów był dział techniczny, w którym zwracały uwagę precyzyjnie wykonane i najnowsze modele maszyn, począwszy od strugania ołówków, a skończywszy na kranach portowych. W dziale maszyn dokonano największej tranzakcyj w ostatnim dniu Targów nie było prawie maszyny, któraby nie została sprzedaną.

Również imponująco przedstawiał się dział samochodów, motocykli i łodzi motorowych. Szczególnie licznych nabywców było na motocykle, które próbowane były w biegu na specjalnie zbudowanej trasie.

Doskonale był obesłany dział tekstylny, porcelany saskiej i elektrotechniczny (gdzie nabyć można było za cenę 138 do 140 marek rentowych przyrząd radiotechniczny z przewodami i słuchawkami, umożliwiający wysłuchania w domu koncertów w Dreźnie lub Londynie) i budowlany (maszyny do formowania dachówek i cegieł). Przy Peterstrasse koncentrował się cały targ towarów luksusowych, urządzeń mieszkalnych, zabawkowy i bieliźniarski.

Wystawcy naogół zadowoleni byli z ostatniego Targu. Kupcy niemieccy, czescy, holenderscy i amerykańscy poczynili wiele zakupów, aczkolwiek ceny wykazywały naogół tendencję zwyżkową. Kupcy polscy zawarli na Targach wiele umów, jakkolwiek wystawcy udzielali znikomego kredytu.

Zarząd Targów wyjednał zniżki paszportowe dla obcokrajowców (wiza marek polskich 60 miljonów) oraz postarał się o uruchomienie 350 specjalnych pociągów targowych i o 25-procentową zniżkę biletów kolejowych.

OGÓLNE ZGROMADZENIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW W KRAKOWIE. Dnia 20 marca br. odbędzie się w Izbie Handlowej i Przemysłowej o godzinie 6-ej wieczorem ogólne posiedzenie przemysłowców w sprawie kredytów przemysłowych, oraz subskrypcji na Bank Polski, o czem niniejszem Związek Przemysłowców zawiadamia. Goście mile widziani.

ZAPISY NA AKCJE BANKU POLSKIEGO. (AW) Na listę akcjonarjuszów Banku Polskiego zapisali się: Bank Handlowo-Przemysłowy w Łodzi 750 akcyj, Hurtownia drzewna „Wisła" w Bydgoszczy 510, Banku Związków Ziemian dalsze 350, Dyrekcja gimnazjum św. Wojciecha 30, Bank Prywatny 250, Bank Tow. Spółdzielczych dalsze 200, Zygmunt Szydłowski 100, Witold Czartoryski 75, Tow. M. T. Pikielni w Łodzi 85, Senator Stanisław Karpiński dalsze 50, Polscy Zjednoczeni Przemysłowcy Garbarze 50, Maciejowski i Grot 50, Śląski Bank Depozytowy w Katowicach 50, Stanisław Wszyński w Poznaniu 50, Kazimierz Paluch 50. Z prawem do jednego głosu przybyli nast. akcjonarjusze: Tow. Kredytowe m. Warszawy, Cech Zgromadzenia Krawców, Senator J. Zdanowski, Stanisław Jerzy Natanson, Ludwik Karol Natanson, Karol Litterer, Tow. Kobusz, Jaworski i Ska w Warszawie, Amelja Brzozowska, Tow. Akc. Jaeger i Ziegler, Ignacy Korzuchowski, B. Kasprowicz, Antoni Potocki, I. Gurwiński, Stanisław Kraupe, Tow. Pneumatyk, Fundacja im. Andrzeja Żółtowskiego, Edward Różycki, Jan Woźnicki, Zarząd majątku gminy chrześcijańskiej w Borysławiu, Stowarzyszenie dozoru nad kotłami w Poznaniu, Tow. Odrodzenie w Lublinie, Kazimierz Około-Kułak w Siewieryku.

NABYCIE AKCJI BANKU POLSKIEGO NA RATY. Komitet organizacyjny ustalił nowe warunki dla subskrybentów. Przy zapisach na 25 sztuk akcji i wyżej spłat można dokonywać **ratami** i to w następujący sposób: **do 31 marca** należy wpłacić 40 procent ceny subskrypcyjnej, **do 1 maja** dalsze 20 prc., **do 1 czerwca** 20 procent i **do 1 listopada** 20 procent.

BANK ZIEMIAN we Lwowie otworzył oddział w Warszawie przy placu Napoleona 6.

POWODZENIE POŻYCZKI DOLAROWEJ. (AW) Zapotrzebowanie obligacji premjowej pożyczki dolarowej, która narazie sprzedawana jest wyłącznie w P. K. K. P., jest tak znaczne, iż delegowany do sprzedaży obligacyj 20 urzędników centrali P. K. K. P. nie mogło wczoraj podołać pracy. Od poniedziałku liczba urzędników, którzy specjalnie zajmować się będą sprzedażą obligacji premjowej pożyczki dolarowej będzie powiększona odpowiednio do zapotrzebowania, tak, iż obligacje będą mogły być sprzedane przed 1 kwietnia, w kt. jak wiadomo, odbędzie się pierwsze ciągnienie premji dolarowych.

CENY CUKRU. Jak się dowiadujemy, Ministerstwo Prezmysłu i Handlu rozpoczęło badania nad obecnemi cenami cukru. Liczyć się należy z pewną obniżką cen z przyczyn analogicznych, jak w szeregu innych dziedzin produkcji.

PODWYŻKA TARYF TOWAROWYCH. Komitet taryfowy Państwowej Rady Kolejowej na posiedzeniu 22 marca ma zaopinjować **projekt ministerstwa kolei, co do podwyższenia taryf towarowych od 1 kwietnia w wysokości 25 do 30 prc.** Należy wątpić, czy podwyżka taryf w chwili obecnej powiększy wpływy skarbowe, niewątpliwie jednak przyczyni się do dalszego zastoju gospodarczego.

OPŁATY STEMPLOWE OD DOKUMENTÓW PRZEWOZOWYCH. Opłata stemplowa od listów przewozowych przy przesyłkach całowagonowych wynosi obecnie mkp. 2,560.000, przy przesyłkach półwagonowych mkp. 1,280,000, przy przesyłkach drobnych mkp. 130.000 od jednego listu przewozowego. Opłata stemplowa przy nadaniu bagażu wynosi mkp. 130.000 od każdego kwitu bagażowego.

PROJEKT USTAWY WEKSLOWEJ. W b. m. rząd ma wnieść do Sejmu projekt nowej ustawy wekslowej, która ujednostajni dotychczasowe 3 ustawy wekslowe, obowiązujące na ziemiach polskich.

ZWIĘKSZENIE SIE ZAPASU WALUT W P. K. K. P. Zapas walut obcych w P. K. K. P. w ciągu ostatniej dekady, do dnia 10 marca wzrósł o **1,302.000 dolarów netto.** Zapas walut obcych brutto, wynosił w dniu 10 marca 23 miljonów, 328 tys. dolarów. Zapas netto 17,456.000 dolarów.

(r) **POLSKIE ZAKŁADY GARBARSKIE.** Dnia 14 bm. odbyło się pod przewodnictwem Jana br. Götz-Okocimskiego Zwyczajne Walne Zebranie Polskich Zakładów Garbarskich, które z czystego zysku za 1923 r. w kwocie ok. mp. **13 miljardów** wydzieliło dla akcjonarjuszy **24,000 procent** dywidendy, czyli **mkp. 120.000** od jednej akcji. Następnie odbyły się uzupełniające wybory Rady Zawiadowczej, którą stanowią Jan br. Götz-Okocimski (prezes), Jerzy hr. Baworowski, inż. Wacław Jarra, Władysław hr. Mycielski, Dr Tadeusz Starzewski, i dyr. Albert Ungar. Przy kapitale akcyjnym mkp. 30 miljonów Polskie Zakłady Garbarskie w ubiegłym roku miały około mkp. **172 miljardy** obrotu.

Z PRZEMYSŁU MŁYNARSKIEGO. W ubiegłą sobotę w Ministerstwie Przemysłu i Handlu odbyła się konferencja w sprawie znalezienia środków zaradczych przeciw niewspółmierności kosztów przemiału w stosunku do cen przedwojennych. Na konferencji reprezentowane były związki młynarskie 3 dzielnic. Związek Małopolski zastępował p. Fraenkel z Przemyśla.

Z toku narad okazało się, iż główną przyczyną wysokich kosztów przemiału jest niewyzyskanie sprawności młynów handlowych, z przemiałem wyżej 10 wagonów dziennie. Nad tem zastanawiały się koła fachowe Związku Młynarzy Polskich.

Zainteresowany przemysł młynarski przyszedł do przekonania, iż przez eksportowanie mąki zamiast zboża, da się najlepiej wyzyskać sprawność młynów i wpłynąć na potanienie produkcji.

Mimo opłat wywozowych polski przemysł młynarski będzie mógł skutecznie konkurować na rynkach zagranicznych i równocześnie obniżyć ceny mąki wewnątrz kraju.

ADRESY KONSULATÓW CZESKO-SŁOWACKICH W POLSCE. W Polsce konsulaty czesko-słowackie mieszczą się w **Warszawie,** ul. Moniuszki 1a, w **Krakowie,** ul. Gołębia 18, we **Lwowie,** ul. 3 Maja 2, w **Cieszynie i w Poznaniu**, plac Sapieżyński 8.

PRODUKCJA ROPY W ZAGŁĘBIU BORYSŁAWSKIEM w lutym br. wynosiła 3692.64 cystern po 10 ton (w styczniu 3693.50). W lutym dowiercono dwa szyby z większą produkcją. Jednocześnie wzrosły ceny na ropę, którą w połowie stycznia oddawano po 128 dolarów za wagon, a w końcu lutego po 165—168 dolarów.

WYSTAWA ROLNICZO-PRZEMYSŁOWA W RYDZE odbędzie się od 20 lipca do 3 sierpnia br. Wystawa obejmować będzie 33 grupy eksponatów. Bliższych informacyj udziela poselstwo łotewskie w Polsce.

NOWE AKCJE KOTOWANE NA GIEŁDZIE W POZNANIU. Rada Giełdowa w Poznaniu dopuściła do obrotów akcje Centrali Drzewnej w Poznaniu (I i II emisja) i Materjału Budowlanego (I i II emisji).

ZŁOTOWE BILANSE SPÓŁEK AKCYJNYCH. Jak się dowiadujemy, w Ministerstwie Skarbu rozpoczęły się wstępne prace nad ustawą o bilansach złotych spółek akcyjnych.

KREDYT DŁUGOTERMINOWY DLA WŁAŚCICIELI REALNOŚCI. W ministerstwie Skarbu rozpatrywany jest projekt akcji kredytowej długoterminowej, dzięki której właściciele nieruchomości mogliby zapłacić podatek majątkowy.

GIEŁDA LWOWSKA

Lwów, 17 marca 1924.

Akcyjny Hipoteczny	2700-2725-2650-2680
Powszechny Kredytowy	
Przemysłowy	2200-2175 2160-2175
Bank Rolniczy	
Ziemski Kredytowy	680-825-800-850
Browary Lwowskie	27900-27750 28000
Chodorów	22800-22750-22900-22500
Chybie	49000-48500 dr. 49000
Cmielów, fabryka porcelany	3500 3475(3450-3500 3415)
Gafota	1250-1275
Cegielski	2700
Górka, fabryka cementu	
Lokomotywy	2725-2600
Niemojowski, fabr. papieru	2575 2600-2555
Pocisk, zakłady amunicji	6000
Oikos, zakł. przem. drzew.	18000-17850-18000
Parowozy S. A. bud. masz.	1825-1840-1850
Pezet, Pow. Zakłady bud.	
Polska Nafta	2300-2275 2250-2325
Rakszawa, fabryka sukna	14100-14250-14150
Siersza elektr.	1350
Siersza górn.	24000
Sp. Akc. Wydawnicza	4000
Tesp, tow. ekspl. soli	27500-27250
Zieleniewski	47000
Tohan	1600
Marynin	6200
Nitrat	

akcje nieoficjalne

Azot	2150-2125
B. Ziemian	(100)165000
Pol. Przem. Naft.	4250 4200-4175 4150
Czempin	
Elektrownia na Sanie	800-825(100)775
Foresta	2800
Gazy Zachodnie	31500-32000-31000-30750
Gazy Wschodnie	105000 106000-107000-106750
Jaworzno	(100), 108000(25)109000-109250
Jaworzno drobne	116500-116750-116000
Gazolina	4900-4800-4650
Gazociągi	725
Hydropol	850
Len w Krośnie	5300, z przedpłatą 5700
Lesienice	9000 9100
Machlejd	5700
Nobel	
Olkusz	2100
Przeworsk	fm. 805000
Przem. terpent. w Polsce	900-950 1000
Węglówki	138 136-134,5
Książnica Polska	

Giełda poznańska

Poznań, 17 marca. Za 100 MP. nominalnie (w tysiącach marek polskich).

B. Poznański		Iskra	550
B. Przem.		Lubań	
B. z. sp. zar.		Roman May	8650-8500
P. Bank Ziem.		Marynin	140
P. Bank Handl.	950-1000	Młynotwórnia	
Arkona	450	Młyn Ziemiański	350
Barcikowski	160	Płótno	170
Brow. Krotosz.	760	Pap. Bydgoszcz	180
Cegielski	275-260	Piechcin	1300
Centrala Rol.		Poz. Sp. Drzew.	
Centrala Skór	720-740	Tkanina	140
C. Hartwig	160-155	Unja	2500-2400
Hartwig Kantor.	1250-1200	Wojciechów	240-250
Hurt. Droger.		Wyt. Chemiczna	85
Hurtownia Zw.		Wyroby ceramiczne	
Herzfeld Victorius	1460	Zj. Brow. Grodz.	460

Giełda wiedeńska

Wiedeń, 17 marca. Akcje: Fanto 2,800.000, Lwów-Czerniowce 280.000, Silesia 62.000, Zieleniewski 340.000, Gal. Karpaty 400.000, Galicja 3,600 tys., Schodnica 700 tys., Siersza 170.000, Bank Małopolski 18.000, Bank hipoteczny 20.000, Kompas 28.000, Goleszów 2,020.000, Browary lwowskie 212.000, Portland cement 1,100.000, Lumen 61.500, Nafta Ska akc. 465.000, Mraźnica 156.000—160.000, Rakszawa 98.000, TPG 78.000—84.000.

GIEŁDA KRAKOWSKA

Kraków, 18 marca 1924

AKCJE	Transakcje w tysiącach marek	
	dziś	17/III.
P. T. H.	1610—1620	1700—1625
„Impex"	100	100
„Pharma" (B. Jawornicki)	2375—2400	2600—2550
Bracia Rolniccy		
„Polski Głos"		
C. Hartwig, Poznań		
Żegluga Polska	440	440—430
Zieleniewski	46750—47250	47350—47150
Warsz. Parowozy	1775—1800	1800—1850
Cegielski, Poznań	2675—2700	2675—2825
„Potęga" Tow. huty żel.		
„Lemiesz"		30000
„Trzebinia"	2925—2950	3050—3000
„Pocisk"		6100
Automotor		
Portland-Cem. Szczakowa		
Górka	71000—71500	72500—71750
Siersza	22600—23000	23750—23600
Tepege	10500—10750	11000—10900
Polska Nafta	2400—2450	2350—2450
Oikos		
„Pokucie" Naft. S.A.	2100—2250	2100—2250
Pezet		850
Strug	6400—6450	6500
Syndykat Kosz., Kraków		850—750
Tłuszcze Trzebinia	16500—16750	16500—16300
„Krakus"	7600—7700	7900—7750

AKCJE	Transakcje w tysiącach marek	
	dziś	17/III.
Porcelana Cmielów	3630—3675	38 0-3700
Fabr. cukr. w Chodorowie	22750—23000	23500—23400
Elektr. Siersza	1400—1425	
Zakłady przem. „Ryngraf"		
S. W. Niemojowski	2625—2650	2725—2675
Fabr. kap. w Myślenicach		
Bank Przemysłowy	2100—2125	2140—2175
Bank Hipoteczny		2700
Bank Małopolski	2400	2450
Ziemski Bank Kredyt.	700—725	700—775
Powszechny Bank Kredyt.		
Akc. Bank Związkowy	500	
Bank Komercjalny	500	
Bank Kred. w Warszawie		
Bank Zw. Spółek Zarob.	23500	23500—24500
Bank Zachodni		
Rohn Zieliński	2500	
A. Piasecki	3575—3600	3700—3650
„Agrochemja"		
„Teropol"		
„Polski Lloyd"		
„Kabel"		
Gazy		
Garbarnia		
Chybie	47000—49750	48750—50500
Orthwein i Karasiński		
Azot	2500—2100	2160—2100

Kraków, 18 marca. — Sytuacja się nie poprawiła. — Zainteresowanie efektami nadal minimalne, wskutek czego kursa powoli ale systematycznie „kruszą się". — Transakcje nieliczne, jedynie „Zieleniewski" poszukiwany, jednakże bez większego wpływu na unormowanie się kursu.

W egzotach, podobnie jak w kotowanych papierach: słabo wskutek małego zainteresowania. Zakończenie giełdy wyczekujące.

Na giełdzie pieniężnej dalsza znaczna poprawa kursu dewizy paryskiej, przybierająca już formę haussy. Dewiza nowojorska natomiast obniżyła się.

AKCJE NA POGIEŁDZIE

Jaworzno drobne 114.000—113.500, po 100 sztuk 100.000. Gazy wschodnie 101.000—102.000. Len 5.000—5.100. Węglówki 135—137. Lokomotywy 2.300—2.400. Nafta Krosno 2.600. Nobel 7.100—7.200 Silesia 6.000. Miljonówka 1.800—1.825.

WALUTY I DEWIZY W OBROTACH BANKOWYCH

Waluty: Dolary 9.435—9,430.

Czeki: Nowy Jork 9,400, Londyn 40,350—40,325 do 40,340, Zurych 1624—1623 i pół, Paryż 490, Medjolan 402 i pół, Praga 271.80—271.50, Wiedeń 133 i pół do 133.

GIEŁDA WARSZAWSKA

Warszawa, 18 marca. (Cyfry w tysiącach):

Bank Dysk. Warszawski 33—31$^{1}/_{2}$—33$^{1}/_{2}$.
Bank Handlowy 32.5—31.
Bank dla Handlu i Przem. 5.900—6—5.850.
Bank Kredytowy 2.200—2.100.
Bank Polski Handlowy w Poznaniu 9.500—10—9.750.
Bank Polski przew. we Lwowie 2.100—2.200—2.100
Bank Zachodni 9.600—10$^{1}/_{2}$—10.200.
Bank Zw. Sp. Zar. 23—22—22$^{1}/_{2}$.
Kijewski i Scholtze 1.600—1.400—1.450.
Chodorów 22—21$^{1}/_{2}$—22.5.
Czersk 3.350—3.200.
Michałów 3.100—3.650—3.700.
Warsz. Tow. F. Cukru 19.250—18—18.750.
Starachowice 16.500—16.800—16.750.
„Trzebinia" 3.000.
Ursus 5.100.
Parowóz 1.900—1.800.
Żyrardów 1.750—1.725—1,730.000.
Warsz. T. Kop. Węgla 24250— II 25500— III 26250 dr. 26750.
H. Cegielski 2750—2675—2700.
Lilpop, Rau i Ska 3—2950—3100.
Modrzejewskie zakłady 49— II 51500— V 56000.
Norblin, Br. Buch i W. 3—2650—2825.
Ostrowieckie zakł. 49—47.500—48250.
Orthwein i Karasiński 2225.
Rohn, Zieliński i Ska 2450—2400—2425.
Fitzner 36500—37000.
Warsz. Tow. Transp. i Żegl. 950—925.
Polbal 700.
Spiess i Syn 3,950—3,900.
Cmielów 3700—3575.
Elektryczność 8,100—8000.
Haberbusch i Schiele 29—28000.
Spirytus 9931—10500—10750.
Polska Nafta 2500—2400—2465.
Bracia Nobel 7250.
Siła i Światło 2,725—2,650—2,700.
Kabel 4,000.
Przemysł Naftowy. 4200.

Warszawska giełda pieniężna

Warszawa, 18 marca. Nowy Jork 9,350—9,300, Londyn 40,150—39,850, Paryż 475, Wiedeń 132.10 do 131, Praga 269 i trzy czwarte do 263 i trzy czwarte, Włochy 399 i trzy czwarte do 396, Belgja 395—389 i pół, Szwajcarja 1,615—1,605, Holandja 3,465—3,435, Frank złoty 1,800, Bony złote 1,400, Pożyczka złota 15—15,100—15.000, Pożyczka dolarowa 5,645—5,600, Miljonówka 1185—1250—1225.

Dzisiejsza giełda w Zurychu

Zurych, 18 marca, otwarcie giełdy. New-Jork 5.79$^{1}/_{2}$. Lon. 24.81$^{1}/_{2}$. Paryż 28.10. Wiedeń 0·81$^{21}/_{32}$. Praga 16·71$^{17}/_{32}$. Włochy 24.85. Belgja 24·00. Budapeszt —. Helsingfors 14.5. Sofja 415. Holan. 214$^{1}/_{8}$. Christjanja 78$^{1}/_{2}$. Kopenhaga 89·5. Stokholm 152$^{1}/_{2}$. Hiszpanja 72$^{7}/_{8}$. Bukareszt 310. Berlin 130. Belgrad 710. Konstantynopol —. Medjolan —.—. Bruksela —.—.

Giełda zbożowa

Walne zebranie giełdy zbożowej odbyło się w dniu dzisiejszym w obecności komisarza giełdy, oraz radcy wojew. Nowickiego, wiceprezesów giełdy, p. Buszczyńskiego i Bincera i syndyka dra Lardemera. Do rady giełdowej wybrani zostali p. Abrahamer, Binzer, Buszczyński, Beidaff (na jeden rok), Drzewiecki (na jeden rok), Kozłowski, hr. Lasocki i Singer. Z powodu Walnego Zebrania notowań giełdy zbożowej nie było.

KALENDARZYK GIEŁDOWY

ZEZWOLENIA NA NOWE EMISJE.

„Mundus" Polskie Fabryki Giętych Mebli, Spółka akcyjna w Jasienicy. Zezwolenie na powiększenie kapitału akc. o mkp. 90 miljonów, czyli do mkp. 180 miljonów, drogą przelania kap. akc. mkp. 90 miljonów z czystego zysku za 1922—23 r. na przestemplowanie akcji po mkp. 500 na akcje mkp. 1000, na powiększenie kap. akc. o mkp. 320 miljonów, czyli do mkp. 500 miljonów, drogą III emisji 320.000 sztuk (90.000 akcyj pierwszeństwa i 230.000 akcyj założycielskich) po mkp. 1000. Cena emisyjna nowej emisji 1 złoty. **Akcje nowej emisji będą użyte na zakupienie fabryki mebli „Thonet" w Radomsku i składów towarowych w Warszawie.** Równocześnie Spółka uzyskała zezwolenie na zmianę nazwy: **„Thonet-Mundus", Polskie Fabryki Giętych Mebli** — Spółka akcyjna.

Ostatnie telegramy

z 18 marca 1924

Rozprawa por. Błońskiego

Warszawa, (tel. wł.) Dzisiaj o godzinie 11 rano rozpoczęła się w sądzie wojskowym rozprawa przeciwko por. Błońskiemu. Sąd rozpatrywał dzisiaj rano wniosek prokuratora, który żąda **uchwalenia tajności rozprawy.**

Prawdopodobnie sąd nie przychyli się do żądań prokuratora, wobec czego rozprawa będzie się odbywała przy „drzwiach otwartych".

Przyjazd zagranicznych biskupów do Poznania

Warszawa, (tel. wł.) Na zaproszenie kardynała Dalbora przybędą do Poznania przedstawiciele kleru francuskiego, między innemi arcybiskup Paryża Dubois. Biskupi francuscy spędzą w Polsce parę dni i zwiedzą w czasie swojego pobytu Warszawę, Kraków, Częstochowę, Lwów i Wilno.

Wstrzymanie debitu

Warszawa, (tel. wł.). Z dniem dzisiejszym został wstrzymany na obszarze Rzeczypospolitej debit „Morgenzeitung".

Powrót ministra Kiedronia

Warszawa. (Tel. wł.) Po parodniowym pobycie we Wiedniu powrócił do Warszawy p. minister przemysłu i handlu Kiedroń. Natychmiast po przyjeździe wziął p. minister udział w końcowych naradach w sprawie traktatu handlowego z Danją.

Zmiany personalne w Min. Spraw Wewnętrznych

Warszawa, (tel. wł.). Z kół zbliżonych do Min. Spraw Wewnętrznych informują nas, że są aktualne dalsze zmiany personalne na kierujących stanowiskach tak w centrali w Warszawie jak też w szeregu urzędów wojewódzkich.

Na pierwszym planie jest **zmiana na stanowisku dyrektora departamentu bezpieczeństwa publicznego.**

Obowiązek noszenia broni bocznej przez oficerów

Warszawa, (tel. wł.). W myśl rozporządzenia ministra Spr. Wojskowych od wczoraj obowiązuje oficerów W. P. noszenie broni bocznej t. j. szabli względnie rewolweru.

Przed definitywną nominacją p. Chłapowskiego

Warszawa, (tel. wł.) Dzisiaj odbył z premjerem Grabskim konferencję p. Alfred Chłapowski, którego kandydatura jest wysuwana na **posła polskiego w Paryżu.** Jutro sprawa nominacji p. Chłapowskiego będzie rozpatrywana na Radzie ministrów. Jeżeli Rada ministrów zadecyduje definitywnie o-mawianą nominację, to w czwartek podpisze pan Prezydent Rzeczypospolitej dekret nominacyjny.

Ziemianie a Bank Polski

Warszawa, (tel. wł.) Dzisiaj odbył p. premjer **Grabski** konferencję z przedstawicielami ziemian **pp. Chrzanowskim i Fudakowskim.** Tematem konferencji była sprawa subskrypcji akcji Banku Polskiego przez Ziemiaństwo.

Eksport zboża rosyjskiego

Warszawa (tel. wł.) Generalny konsulat polski w Charkowie nadesłał do Warszawy sprawozdanie o zagranicznym handlu rosyjskim, z którego wynika, że w roku 1923 eksport zboża rosyjskiego **wyniósł 99 miljonów pudów.**

Olbrzymia katastrofa w fabryce zapałek

Rzym, (AW). Według doniesień Havasa, podczas eksplozji w fabryce zapałek w Rocca obok Turynu spaliło się żywcem 33 robotników, jest też wielu rannych.

Dwuizbowość w Turcji

Londyn, (AW). Według doniesień dzienników z **Angory,** rząd turecki zamierza **wprowadzić system dwuizbowy,** a więc oprócz dotychczasowego zgromadzenia narodowego także senat.

Zagadka odlotu ptaków

Już u Homera napotykamy wzmiankę o odlocie żórawi, a Arystoteles czyni rozmaite spostrzeżenia o ptakach wędrownych, jednakowoż mnóstwo mylnych spostrzeżeń odbiera wartość trafnym obserwacjom. Dopiero wieki średnie rozróżniają ptaki wędrowne i zimujące, a naukowe badania dotyczące odlotu ptaków zawdzięczamy głównie lotnictwu, które od r. 1901 zebrało dużo ciekawego materjału. Ważniejsze jednak rezultaty od spostrzeżeń lotników osiągnięto dzięki oznaczaniu ptaków pierścionkami. Taki pierścionek z aluminjum, ważący zaledwie pół grama, więc całkiem niesłusznie przez nadmierny sentymentalizm uważany za barbarzyństwo, pozwala stwierdzić nieomylnie tożsamość ptaka i zbadać dane co do jego lotu.

Na podstawie spostrzeżeń, umożliwionych przez upierścienianie ptaków, ustalono drogi, na których dokonywa się odlot rozmaitych gatunków, przyczem się okazało, że nasze ptactwo wędrowne wcale nie najkrótszą drogą zdąża do swych siedzib zimowych. Często można nawet stwierdzić bardzo znaczne przedłużenie podróży wskutek drogi okrężnej. Tak np. omijają one stale drogę przez Alpy i Pireneje.

Niektóre ptaki odlatują na zimę tylko w młodych latach, na starość stacecznieją i zimę spędzają u nas. Kos dopiero od lat pięćdziesięciu wyzbył się odlotu, jakkolwiek od czasu do czasu u młodych kosów budzi się dotąd atawistyczny popęd do wędrówki. Niektórzy z pierzastych turystów, zwłaszcza jaskółki, stale wracają do tychsamych miejsc. Przy pomocy pierścionka stwierdzono, że jakaś jaskółka przez trzy lata z rzędu wracała do tegosamego gniazda. I przez te trzy lata spotykali się w niem ten sam samiec i samiczka, co jednak nie upoważnia do żadnych interpretacyj etycznych.

Dawniej przypuszczano, że lot ptaków odbywa się na wyżynie dosięgającej 10.000 m. Wobec tego jednak, że już na wysokości 5.000 m. temperatura wskazuje 20 stopni poniżej zera, a ciśnienie atmosferyczne wyklucza wszelkie życie organiczne, więc naukowe badania znacznie obniżyły regjony, w których szybują ptaki wędrowne. Już na wyżynie 1.000 m. panuje zimno straszliwe, a ciśnienie powietrza jest tak słabe, że mimo specjalnych woreczków na powietrze i pustych kości, ptaki nie mogą przez dłuższy czas przebywać na tej wysokości. Udowodniono to zresztą eksperymentami pod pompą powietrzną.

Zazwyczaj ptaki unoszą się na wysokości kilkuset m., przyczem bardzo niechętnie wzbijają się ponad chmury. Jaskółki szybują najczęściej na wysokości 300 m., bardzo rzadko wzbijają się do 1.000 m., a tylko jeden jedyny raz pewien lotnik zauważył ptaki na wysokości 2.300 m. Takisamo co do szybkości lotu miano do niedawna przesadne wyobrażenia. Przeciętnie szybkość lotu wynosi 60 klm. na godzinę, czyli mniej więcej dorównywa chyżości pociągu pospiesznego. Biały bocian przebywa w swej podróży do Afryki dziennie 120—200 klm., w pewnych warunkach 300 klm. Zdumiewającą jest chyżość, z jaką północno-amerykański albatros przebywa przestrzeń wynoszącą 3.000 klm. przyczem musi szybować bez przestanku, gdyż w oceanie nie znajdzie dla siebie pożywienia.

W jaki sposób ptak znajduje drogę, wynoszącą nieraz przeszło 15.000 klm.? U ptaków odlatujących gromadnie, stare prawdopodobnie są przewodnikami młodych. Ale ptaki podróżujące samotnie, np. kukułka, nieznanemi drogami zmierzają do nieznanych krajów. Kierują się najwidoczniej instynktem wrodzonym, podobnie jak niektóre ptaki doskonale są obeznane z techniką budowy gniazda, pomimo że nigdy nie widziały żadnego wzoru. Drogowskazem ptaków wędrownych jest instynkt odziedziczony, którym kierują się aż do chwili ukończenia podróży.

Odpowiedzialny redaktor: Bolesław Raczyński. — Wydawnictwo „Kurjera Wieczornego". Z Drukarni Ludowej w Krakowie. (Telefon 1310).